

Шатківська В. Система інтерактивних форм, методів і прийомів сприймання епічного твору в єдності змісту і форми студентами педагогічного коледжу. – Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск дванадцятий. Частина II. – С. 48-52

Система інтерактивних форм, методів і прийомів сприймання епічного твору в єдності змісту і форми студентами педагогічного коледжу

Перед викладачами української літератури постає чимало завдань: розкрити студентам красу рідної мови, навчити їх правильної літературної вимови, допомогти усвідомити приналежність до великого народу України, а відтак виховати в них почуття гордості за свою націю, бажання творчо й самовіддано працювати.

Пробудити творчу активність студентства, стимулювати його до самовдосконалення – цілком реальне завдання. Головна умова – не нав'язувати заходи, форми і методи їх проведення, а запропонувати участь у справі, яка викликає зацікавленість, сприяє формуванню внутрішніх мотивів до підвищення інтелектуального рівня.

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства новітні технології навчання, новітні методи підготовки висококваліфікованих спеціалістів – це загальнолюдська тенденція.

Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, дає відчуття потреби в самоосвіті, формує стійкий інтерес до дисципліни, сприяє розвитку творчої особистості.

Завдання, визначені Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті, орієнтують викладача на запровадження таких методів навчання, які розвивають уміння самостійно вчитися, критично мислити, здатність до самопізнання і самореалізації особистості в різних видах творчої діяльності. Саме такими і є інтерактивні методи навчання, які викликають інтерес до пізнавального процесу, розвивають творчий потенціал особистості, розумову та емоційну сфери, сприяють піднесенню якості та інтенсивності навчального процесу, приверненню уваги студентів до найкращих надбань української літератури.

Мета статті – охарактеризувати інноваційні форми та методи організації навчання на заняттях української літератури при сприйманні епічних творів.

Аналіз досліджень. Інтерактивні методи навчання не є новими для сучасних українських навчальних закладів. Вони

використовувалися ще на початку минулого століття (лабораторно-бригадний метод, робота в парах змінного складу, проектний метод та ін.). Застосування цих методів виявило певні проблеми й ускладнення, оскільки вони запроваджувались в освітніх закладах без належного методичного забезпечення, теоретичного осмислення й екстремальної перевірки. За сталінських часів такі методи взагалі були визнані непотрібними і піддані нищівній критиці. Вже на початку 30-х рр. XX ст. українська школа перетворилася на авторитарну, репродуктивно-орієнтовану, з панівною стандартизацією й уніфікацією засобів, форм і методів навчання [1, с. 13].

Подальшу розробку та впровадження інтерактивних методів навчання ми можемо знайти у працях В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкової.

Наприкінці XX ст. інтерактивні технології та методи навчання набули поширення в теорії та практиці американської школи.

Інтерактивним методам навчання присвятили свої дослідження також В. Андрєєв, Р. Грановська, О. Пометун, Г. Сиротенко, С. Крамаренко.

Використання інтерактивних технологій як основної складової процесу співнавчання, взаємонавчання студента і викладача розглядають О. Гофлер, К. Поппер, К. Роджерс, Р. Барт, К. Баханнов, В. Паламарчук, Д. Румянцева, О. Антипова, М. Курщина, О. Пометун, Л. Пироженко.

Питаннями реформування системи освіти та інноваційними тенденціями в ній займаються В. Андрущенко, Т. Воробйова, Л. Даниленко, М. Данько, В. Довбищенко, І. Зязюн, Н. Кузьміна, О. Матвієнко, Н. Федорова, Л. Федулова, Р. Хмелюк та ін.

Виклад основного матеріалу. Застосування інтерактивних методів навчання вимагає старанної підготовки викладача й студентів. Таке навчання сприяє створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу викладачу стати справжнім лідером студентського колективу.

Ми бачимо, що в наш час, використання інтерактивних технологій як основної складової процесу виховання студентів в умовах навчального закладу є вкрай важливим та актуальним, а тому хочемо розглянути доцільність і специфіку упровадження інноваційних технологій при сприйманні епічних творів на заняттях з української літератури.

Складність визначення методів навчання літератури спричинена тим, що навчальна дисципліна «література» в коледжі означає і літературу як вид мистецтва, і

літературознавство як науку про мистецтво слова. Метод повинен охоплювати і перше, і друге поняття. Проблема класифікації методів навчання давня і природна, бо класифікацій може бути кілька – залежно від того, який принцип береться за основу. Тому помилковим є прагнення створити узагальнену класифікацію. Викладач має знати якомога більше методів і виробити власну систему застосування [2, с. 7].

Серед ефективних методів навчання, котрі, на нашу думку, доцільно використовувати при сприйманні епічних творів є: моделювання конкретних ситуацій, методи мозкової атаки, проектів, інциденту, акваріуму, тренування чуйності, «Прес», «Кола Вена», технологія web-квесту, проблемний семінар, проблемний аналіз твору, обговорення проблеми у формі дебатов, дискусія, «дерево рішень», парламентські слухання тощо.

Детально зупинимося на деяких із них. При вивченні творчості Валерія Шевчука доцільно використати метод проектів.

В основу цього методу покладено ідею побудови навчання на активній основі, через самостійну і практичну діяльність студентів, з урахуванням їхніх особистих інтересів. Метод проектів сприяє формуванню самостійної, творчої особистості [5, с. 78].

Характерною ознакою методу проектів є органічна і повна узгодженість навчання з навколишнім життям, різноманітними інтересами студентів. Метод проектів є методом пошуку. Він спрямований на розвиток наукового мислення. Результати такої діяльності можуть бути представлені в доповідях, статтях та ін.

Наприклад, орієнтовні теми наукового дослідження за романом «Дім на горі» Валерія Шевчука.

Історія написання твору.

Своєрідність архітекτονіки твору.

Фольклорна основа твору.

Проблематика й символіка твору.

Але чому ж саме «Дім на горі»?

Жіноче начало й чоловіче у творі.

Стильова своєрідність роману.

Під час опрацювання біографії письменника студенти залучаються до участі в творчому проекті «Віртуальний музей письменника». Для цього студенти об'єднуються в групи; кожна група отримує завдання опрацювати певний біографічний матеріал (не тільки за підручником, а й за додатковою літературою), скласти перелік можливих експонатів для окремої

музейної кімнати.

Останнім часом усе більшої популярності набувають освітні технології навчання з використанням можливостей Інтернету. Однією з таких технологій є технологія web-квесту.

Web-квест – це спеціальним чином організований вид дослідницької діяльності, для виконання якої студенти здійснюють пошук інформації в мережі Інтернет за вказаними адресами. Вони створюються для того, щоб студенти вчилися використовувати отриману інформацію з практичною метою, набували й удосконалювали навички самостійної пошукової й дослідницької роботи.

Освітній веб-квест – це: сайт в Інтернеті, з яким працюють студенти, виконуючи певну навчальну задачу. Розробляються такі веб-квести для максимальної інтеграції Інтернету з метою вивчення навчальної дисципліни чи групи споріднених дисциплін. Вони охоплюють окрему проблему, навчальну дисципліну, тему; проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернету [6, с.52].

Висновки. Розвиток творчого потенціалу людини трактується сьогодні як основне завдання навчального закладу. Для його реалізації потрібно розглянути студенти не як суму зовнішніх впливів, а як дійсну, активну, діяльну істоту. У цьому основна суть перебудови навчально-виховного процесу. Студент – це не об'єкт, а насамперед творець свого власного “Я”. Отож головним для викладача стає залучення студента до процесу пошуку, коли пошук стає точкою відліку і руху у часі і просторі відносно себе самого. Забезпечити самореалізацію свого життя студентові зараз допомагають в тому числі і нетрадиційні заняття, саме вони сприяють формуванню того чи іншого ідеалу, відкривають безмежний світ, в якому можна працювати над собою – набувати знання, розвивати самоаналіз; допомагають відкрити і вирішити для себе питання: що я вмію, що я можу? А відтак і – хто я? Для чого я в цім світі?

Нетрадиційні заняття – не самоціль (як, зрештою, і всі інноваційні заняття). Це лише засіб для досягнення тієї атмосфери, що найкраще сприяє співробітництву, порозумінню і доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання.

Використана література:

1. Баханов К. О. У пошуках інноваційних шляхів навчання історії в школі / К. О. Бабанов // Бібліотека журналу «Історія та правознавство». Сучасний урок. Панорама методичних ідей. – Х. :

Видавнича група «Основа», 2004. – С. 4 – 20.

2. Варзацька Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади / Л. Варзацька // Дивослово. – 2005. – №2. – С. 5 – 9.

3. Дем'янова С.О. Інноваційні технології та сучасний урок літератури / С. О. Дем'янова. – К.: Шкільна освіта, 2006. – 128 с.

4. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / О. М. Пехота та ін. [за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти]. - К. : Видавництво А. С. К., 2003. - 240 с.

5. Пометун О.І. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід / О. І. Пометун, А. І. Пироженко. – К., 2002. – 135 с.

6. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Г.О. Сиротенко. – Х: Видав. група "Основа", 2003. – 80 с.
Щербина В.Г. Інтерактивні технології на уроках української мови та літератури / В.Г. Щербина. – Х.: Основа, 2005. – 96 с.